

Presenting the entrepreneurship development model in the national oil refining industry with the approach of environmental damage prevention

Jalal Abdi¹ , Reza Yousefi Saeedabadi² , Maryam Taghvae Yazdi²

1- PhD student, Department of Educational Management, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

2- Assistant Professor, Educational Management Department, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

Receive:

25 September 2023

Revise:

14 November 2023

Accept:

30 January 2024

Keywords:

entrepreneurship development, environmental damage, oil products, innovation, human orientation, environment orientation.

Abstract

The aim of this research is to investigate the development model of entrepreneurship in the national oil refining industry with the approach of preventing environmental damage. The current research is applicable in terms of purpose, and descriptive-survey in terms of nature and method. The statistical population of this research includes employees and experts in the national industry of refining petroleum products as many as 951 people, which was considered to be 274 people using Cochran's formula. Sampling was done by cluster random sampling. The collection tool in this research includes a researcher-made questionnaire derived from the qualitative method. The variable of entrepreneurial development includes 4 dimensions of innovation, risk-taking, pioneering and aggressive competition, and the variable of entrepreneurial development includes 3 dimensions of human orientation, environment orientation, and general indifference. The reliability of the research was checked and confirmed using Cronbach's alpha criterion in SPSS software. AMOS software was used to fit the conceptual model of the research. The findings of the research showed that there is a positive and significant effect between the components and dimensions of entrepreneurship development in the national oil refining industry with the approach of preventing environmental damage, and the model has a good fit.

Please cite this article as (APA): Abdi, J., Yousefi Saeedabadi, R., & Taghvae Yazdi, M. (2024). Presenting the entrepreneurship development model in the national oil refining industry with the approach of environmental damage prevention. *Journal of value creating in Business Management*, 4(1), 231-249.

 <https://doi.org/10.22034/jvcbm.2023.395605.1085>

Publisher: Iranian Business Management Association

Creative Commons: CC BY 4.0

Corresponding Author: Reza Yousefi Saeedabadi

Email: ruosefi@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

During the past few years, governments have seriously encouraged entrepreneurship because it benefits the people and the country. People, before starting a business, must have technology capital, necessary facilities to produce goods, suitable workforce, suitable spirit and balanced psychological conditions for success in entrepreneurship. Knowing the needs of entrepreneurs and businesses that need support, it seems that the government is in the best position to determine policy and design programs aimed at encouraging entrepreneurship. The government can cause entrepreneurship through policy implementation in ministries and institutions (Sharifzade et al, 2016). In today's world, the development of entrepreneurship has become a key policy and entrepreneurship has become the most strategic and economic tool of advanced societies. Economic growth and development of countries depends on entrepreneurs and entrepreneurial activities. Therefore, the development of entrepreneurship is necessary to achieve economic development and progress of countries (Zali & Razavi, 2016). Thus, developing entrepreneurship and promoting entrepreneurial culture in the country is a serious economic, social and political necessity (Gholipor et al, 2020). Innovations created by entrepreneurs are strategic factors in economic development and key factors in the business cycle. However, existing evidence shows that growth does not go hand in hand with nature conservation and there is an increasing need for environmental responsibility in entrepreneurship or, in the other word, environmental entrepreneurship (Shirkhani & Karimi, 2018). Therefore, the researcher is trying to answer the question: what is the presentation of the entrepreneurial development model in the national oil refining industry with the approach of preventing environmental damage?

Theoretical Framework

Entrepreneurship Development

The development of entrepreneurship as a macro strategy in a society requires increasing or improving perceptions, tendencies and entrepreneurial behavior at all individual, team, organizational, industry, etc. levels; especially at the national level. In recent years, many countries have put the development of entrepreneurship and entrepreneurial activities on their agenda. But the answer to the question why in some countries, entrepreneurial perceptions, tendencies and behaviors are more than others, is rooted in the important social, cultural and economic factors of society, including national values and culture, government policies and programs, education system, legal institutions, innovation system, financial markets and labor market flexibility (Enayati et al, 2015).

Environmental damage

The concept of vulnerability is often used in social sciences and there is no agreement on the definition of vulnerability in environmental sciences. Anyway, the concept of environmental vulnerability usually includes biophysical, social and economic aspects. Biophysical factors include geological, geographical and climatic factors; and socio-economic aspects include the inherent resistance of the system to damage, and adaptive capacity (Denner et al, 2015).

Zare et al, (2023) investigated the identification of factors affecting the weakening of entrepreneurship in university graduates of Payam Noor universities in Tehran province. The output of the research is to emphasize the strengthening of four variables, including the individual and personal capabilities and qualifications of the graduates, strengthening the educational elements related to the development of entrepreneurship in the university, strengthening the government's support conditions (facilitation, support and encouragement), and finally intervention in the six effective environments on academic entrepreneurship.

Sarafzari et al, (2022) investigated the impact of green innovation on green organizational entrepreneurship. The results of this analysis showed that green innovation has a significant effect on green organizational entrepreneurship in the industry, mining and trade organization of Fars province. Green managerial innovation has a significant effect on green organizational entrepreneurship in the industry, mining and trade organization of Fars province. Green product innovation has a significant impact on green organizational entrepreneurship in Fars province industry, mining and trade organization.

Research methodology

The current research is applicable in terms of purpose, and descriptive-survey in terms of nature and method. The statistical population of this research includes employees and experts in the national industry of refining petroleum products as many as 951 people, which was considered to be 274 people using Cochran's formula. Sampling was done by cluster random sampling. The collection tool in this research includes a researcher-made questionnaire derived from the qualitative method. The variable of entrepreneurial development includes 4 dimensions of innovation, risk-taking, pioneering and aggressive competition, and the variable of entrepreneurial development includes 3 dimensions of human orientation, environment orientation, and general indifference. The reliability of the research was checked and confirmed using Cronbach's alpha criterion in SPSS software.

Research findings

AMOS software was used to fit the conceptual model of the research. The findings of the research showed that there is a positive and significant effect between the components and dimensions of entrepreneurship development in the national oil refining industry with the approach of preventing environmental damage, and the model has a good fit.

Conclusion

The current research was conducted with the aim of presenting the entrepreneurship development model in the national oil refining industry with the approach of preventing environmental damage. The results of this research are consistent with the results of Zare et al, (2023), Sarafzari et al, (2022), Fatemi (2022), Mahmudi Khamiri Pur et al, (2022), Daneshniya et al, (2021), Keikha & Purkarimi (2021), Yarmohammadi & Mahmudi Kordi (2020), Sanaeepour & Jafari Moghaddam (2020), and (Ranjbar & Heydari (2017). Daneshniya et al, (2021) showed that a total of 27 main concepts can be expressed as obstacles to the development of entrepreneurship in Iran; so that 10 concepts of political environment, cultural, legal, educational, technology, government structure, macroeconomic, financial environment, geographical environment and production structure are causal conditions categorized with two categories of institutional and economic factors. 7 concepts of efficiency, opportunism, creativity, risk-taking, need for success, desire for independence, and power-seeking of entrepreneurs were identified with the category of entrepreneurs' characteristics and the background conditions of lack of entrepreneurship development. In addition, 7 concepts of creating a legal framework, drawing special policies, developing infrastructure, creating culture, providing special services, connecting with industry and financial aid, with the category of the role of the government, and as the intervening conditions of the lack of entrepreneurship development; and finally, 3 concepts of reducing economic growth, increase in poverty and income inequality, and decrease in employment rate are the consequences of lack of development of entrepreneurship in Iran. The current research has a good capability in terms of the number of identified factors.

According to the present research, the following suggestions are presented:

- 1) Holding in-service trainings in the form of various workshops in order to teach managers to prevent environmental damage.
- 2) Managers and assistants should be fully informed about the development of entrepreneurship in the national oil refining industry with the approach of preventing environmental damage and most of them should be taken into consideration.
- 3) Paying attention to managers' managerial abilities by providing continuous evaluation research workshops.

ارائه مدل توسعه‌ی کار آفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی

جلال عبدی^۱، رضا یوسفی سعیدآبادی^۲، مریم تقوایی یزدی^۲

۱- دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

۲- استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

چکیده

هدف این تحقیق بررسی ارائه مدل توسعه‌ی کار آفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی می‌باشد. تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کارکنان و کارشناسان در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی به تعداد ۹۵۱ نفر می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۷۴ نفر در نظر گرفته شد. نمونه‌گیری به صورت تصادفی خوشه‌ای انجام شد. ابزار گردآوری در تحقیق حاضر، شامل پرسشنامه محقق ساخته برگرفته از روش کیفی می‌باشد. متغیر توسعه‌ی کار آفرینی شامل ۴ بعد نوآوری، ریسک پذیری، پیشگامی و رقابت تهاجمی و متغیر توسعه‌ی کار آفرینی شامل ۳ بعد انسان‌مداری، محیط‌مداری، بی‌اعتنایی عمومی می‌باشد. پایایی تحقیق با استفاده از معیار آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. جهت برازش مدل مفهومی تحقیق از نرم‌افزار AMOS استفاده گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین مولفه‌ها و ابعاد توسعه‌ی کار آفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی اثر مثبت و معنی‌داری وجود دارد و مدل از برازش خوبی برخوردار می‌باشد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۸/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۰

کلید واژه‌ها:

توسعه‌ی کار آفرینی،
آسیب‌های زیست محیطی،
فرآورده‌های نفتی،
نوآوری،
انسان‌مداری،
محیط‌مداری.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): عبدی، جلال، یوسفی سعیدآبادی، رضا، تقوایی یزدی، مریم. (۱۴۰۳). ارائه مدل توسعه‌ی کار آفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی. فصلنامه ارزش آفرینی در مدیریت کسب و کار. ۲۴۹-۲۳۱. ۴(۱).

 <https://doi.org/10.22034/jvcbm.2023.417943.1203>

Creative Commons: CC BY 4.0

ناشر: انجمن مدیریت کسب و کار ایران

ایمیل: ruosefi@yahoo.com

نویسنده مسئول: رضا یوسفی سعیدآبادی

مقدمه

قابلیت یک جامعه برای افزایش ثروت و رفاه در گذر زمان تا اندازه قابل توجهی با توان بالقوه آن برای توسعه، بهره برداری و اشاعه دانش مرتبط است که در نتیجه، بر روند رشد آن تأثیر می‌گذارد. قاعدتاً، مراحل جهش، رشد شتابان و خلق ارزش، از توسعه اقتصادی تبعیت می‌کند که خصوصیت آن نبود قطعیت، تجربیات بازار، باز توزیع ثروت و ایجاد ساختارها و صنایع جدید است (Hirsch, 2021). طی چند سال گذشته، دولت‌ها به‌طور جدی به تشویق کارآفرینی پرداخته‌اند زیرا کارآفرینی موجب بهره‌مندی مردم و کشور می‌شود. قبل از آنکه مردم بتوانند کاری را شروع کنند، باید دارای سرمایه تکنولوژی، تسهیلات لازم برای تولید کالا، نیروی کار مناسب، روحیه مناسب و شرایط روانی متعادل برای موفقیت در کارآفرینی باشند. با آگاهی از نیازهای کارآفرینان و مشاغلی که نیاز به حمایت دارند، به نظر می‌رسد که دولت در بهترین موقعیت برای تعیین سیاست و طراحی برنامه‌ها باهدف تشویق کارآفرینی باشد. دولت از طریق اعمال خط‌مشی در وزارتخانه‌ها و مؤسسات می‌تواند موجب کارآفرینی شود (Sharifzade et al, 2016). در دنیای امروز توسعه کارآفرینی تبدیل به یک سیاست کلیدی شده و کارآفرینی به راهبردی‌ترین و ابزار اقتصادی جوامع پیشرفته تبدیل شده است. رشد و توسعه اقتصادی کشورها مرهون کارآفرینان و فعالیتهای کارآفرینانه است. از این رو لازمه دستیابی به توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها توسعه کارآفرینی است (Zali & Razavi, 2016). بنابراین توسعه کارآفرینی و ترویج فرهنگ کارآفرینی در کشور یک ضرورت جدی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی (Gholipor et al, 2020). نوآوری‌هایی که توسط کارآفرینان خلق می‌شوند عوامل استراتژیک در توسعه اقتصادی و عوامل اصلی در چرخه تجارت هستند با این حال، شواهد موجود نشان می‌دهد که رشد با حفظ طبیعت همراه نیست و یک نیاز روزافزون برای مسئولیت زیست محیطی در کارآفرینی یا به عبارت دیگر کارآفرینی زیست محیطی وجود دارد (Shirkhani & Karimi, 2018). حفاظت از محیط زیست از مؤلفه‌های مهم عدالت، توسعه پایدار و شکوفایی جوامع در جهان کنونی به‌شمار می‌آید. موضوعی که کشور ما نیز نیازمند توجه ویژه به آن است. در واقع بهره‌مندی از محیط زیست سالم در کنار آزادی و برابری از حقوق اولیه بشر به‌شمار می‌آید. این حق و دسترسی به آن برای همه آحاد جامعه، در تعریف عدالت نیز نهفته است زیرا تخریب و آلودگی محیط زیست آسیب‌های جبران‌ناپذیر به مردم، به ویژه به طبقه فقیر جامعه وارد می‌سازد، از این رو در نگاهی جامع به بحث عدالت نمی‌توان بحث محیط زیست را نادیده گرفت (Shahbazi et al, 2015).

کارآفرینی زیست محیطی یکی از راهبردهای پاسخگویی به مسائل زیست محیطی و دلالت بر ایجاد کسب و کارهایی دارد که نشان دهنده نگرانی برای نیازهای زیست محیطی و اجتماعی نسل حاضر و آینده است. در حال حاضر به دلیل محدودیت منابع، افزایش جمعیت، تخریب منابع طبیعی و کاهش تنوع زیستی، نیاز به مسئولیت‌پذیری زیست محیطی داریم. کارآفرین زیست محیطی کسی است که با حفظ محیط زیست و ترجیح دادن آن بر منافع شخصی، رفتاری کارآفرینانه دارد. امروزه سازمان‌ها و نهادهای مختلفی، اقدام به شناسایی، معرفی و تشویق کارآفرینی زیست محیطی می‌کنند. بنگاه‌ها و شرکت‌ها باید به شیوه‌ای منابع را استفاده کنند که علاوه بر این که رفاه نسل حاضر را تضمین کنند، فرصت‌های نسل آینده را محدود نسازند. با این اوصاف می‌توان گفت عواملی چون پیدایش مسائل زیست محیطی، جهانی شدن، بحران‌های مالی و ... فضای کسب و کار را تغییر داده است و منجر به شکل‌گیری محیط‌های جدید کسب

و کار شده است. به طور کلی کارآفرینی زیست محیطی می‌تواند شغل ایجاد کند و فرصت‌های کارآفرینی ارائه دهد. کارایی انرژی را افزایش دهد، هزینه‌ها را کاهش دهد و در نتیجه از منابع طبیعی حفاظت کند (Khosravi & Normohammadi, 2022). آسیب‌های زیست محیطی با در نظر گرفتن شرایط طبیعی (عوامل و تنش‌های طبیعی) و شرایط انسانی (عوامل اقتصادی، اجتماعی و تنش‌های انسانی) به مخاطرات، حساسیت و توان سازشی محیط زیست می‌پردازد (Haghnadari et al, 2017). ضرورت حفظ محیط زیست، بازاندیشی در الگوهای توسعه و رفتار با محیط پیرامون به عنوان مهم‌ترین راهکار برای مهار مشکلات و جلوگیری از بحران‌های زیست محیطی در دستور کار کشورهای پیشرفته قرار دارد و این در حالی است که در این سوی کره زمین، بویژه در کشورهای در حال توسعه، تب صنعتی شدن بشدت بالا گرفت و حال و هوای توسعه صنعت به‌عنوان تنها الگوی پیشرفت هر روز رونق بیشتری دارد. استفاده بی‌رویه از منابع تجدید شونده و تخریب اکوسیستم‌های محیط زیست، باعث کاهش تنوع زیستی شده است و هم‌چنین آلودگی‌های صنایع بشری تخریب را تشدید کرده و باعث توجه بیشتر به امر حفاظت محیط زیست و زیستگاه شده است. صنعت نفت به‌عنوان یک صنعت بزرگ نقش مهمی در این میان ایفا می‌کند (Derakhshan & Taklif, 2015).

بدون شک توسعه و تحولات صنعتی امکانات رفاهی بسیاری را در اختیار انسان قرار داده است ولی مشکلات اجتماعی و زیست محیطی گوناگونی نیز به موازات آن برای آدمی فراهم آمده است. غالباً این مشکلات ناشی از خود توسعه و یا تکنولوژی نبوده بلکه مشکلات زیست محیطی به دنبال عدم توجه به نتایج جانبی و کاربرد نادرست صنعت و تکنولوژی ایجاد شده است. حاشیه جنوبی دریای خزر به دلیل جذابیت اکوسیستم‌های آن و با توجه به دارا بودن شرایط بسیار مناسب در طیفی وسیع تغییرات چشم‌گیری را در کاربری اراضی (جنگل مرتع آب‌بندان و...) تحت عنوان توسعه در خود داشته است. از آنجا که توسعه عجولانه و بدون ارزیابی دقیق زیست محیطی می‌تواند اثرات نامطلوبی بر محیط زیست و رفاه انسان‌های وابسته به آن داشته باشد و پرداختن به ارائه مدل توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی زمینه را برای شناسایی جایگاهش در کشور مهیا کرده و در ثانی وجود توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی باعث کاهش آسیب‌های زیست محیطی در کشور می‌شود و کیفیت توسعه‌ی کارآفرینی در کشور نیز بهتر شناسایی خواهد شد. بنابراین دیگر اهمیت این پژوهش به نتیجه وجود توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی می‌شود که می‌تواند آسیب‌های زیست محیطی را کاهش دهد. با توجه به ارزش توسعه‌ی کارآفرینی به عنوان یکی از مهم‌ترین مفاهیم مطرح شده در صورت و سیرت گفتمان زیست محیطی، هدف این پژوهش، ارائه‌ی راهکارهای ایجاد توسعه‌ی کارآفرینی در شرایط زیست محیطی است. از این رو محقق تلاش دارد تا به این سؤال که ارائه مدل توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی به چه صورت می‌باشد؟ بپردازد.

ادبیات نظری

توسعه کار آفرینی

کار آفرینی در واقع حول محور کسب و کار متمرکز است یعنی به کسی می‌گویند که کسب و کار راه‌اندازی کند و ریسک سرمایه‌گذاری خود را می‌پذیرد یعنی یکی از مؤلفه‌هایی که در کار آفرینی است ریسک و نااطمینانی است و این مفهوم حداقلی کار آفرینی است. شکل بهتر دیگر کار آفرینی این است که راه‌اندازی کسب و کار برای چند نفر صورت گیرد که ریسک کار و سرمایه خود و دیگران را می‌پذیرد. در چنین حالتی، کار آفرینی باید با مؤلفه‌هایی همانند نوآوری، استفاده از فرصت‌ها و پذیرش ریسک و نااطمینانی همراه باشد (Padash, 2016). کار آفرینی سازمانی فرایندی برنامه‌ریزی شده و هدفمند است که سازمان‌ها برای خروج از انجماد، واکنش مناسب به تغییرات و بهره‌گیری مناسب‌تر از منابع موجود آن را در چارچوب سازمان موجود ترویج نموده و از آن حمایت می‌نمایند. کار آفرینی سازمانی برای توصیف وجود گرایش‌های کار آفرینی ذاتی کارکنان شرکتها استفاده می‌شود (Hermawan et al, 2021). کار آفرینی سازمانی بر ابتکار و روحیه کار آفرینی متمرکز است. مدیر اجرایی که دارای روحیه کار آفرینی است، طوری رفتار می‌کند که گویی مالک شرکت است. این روحیه منجر به تمایل به ریسک‌پذیری بیشتر، درک نحوه عملکرد بازار، رهایی از بیماریهای بروکراسی، اشتیاق به انجام فعالیتهای نوآورانه و تعهد عاطفی به سازمان می‌گردد (Davali et al, 2022). فرآیندی است که طی آن فرد کار آفرین با ارائه ایده و فکر جدید ایجاد کسب و کار با قبول مخاطره و تحمل ریسک، محصول و خدمت جدید را ارائه می‌کند (Sharifzadeh et al, 2017). به عبارتی توسعه‌ی کار آفرینی هر عمل یا تلاش سازمان یافته شده در جهت پیشرفت، بلوغ و مفیدتر شدن کار آفرینی است. توسعه فرهنگ کار آفرینی، ترویج و زمینه‌سازی برای آن یک ضرورت جدی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای هر کشور است و کار آفرینی چیزی نیست که یک باره و ناگهان در ذهن کسی ایجاد گردد؛ بلکه نتیجه فرآیندی است که باید از ابتدای کودکی آغاز گشته و بتدریج در دوره‌های بالاتر تکمیل شود. تجارب کشورهای مختلف در این زمینه دال بر این مطلب است که اغلب در دوره‌های تحصیلی پایه مانند پیش از دبستان و دبستان آموزش کار آفرینی بر عناصر کار آفرینانه نظیر خلاقیت، رشد و شکوفایی رفتارهای کار آفرینانه تاکید دارد (Rastgar & Maghsudi, 2017). توسعه کار آفرینی به‌عنوان یک راهبرد کلان در یک جامعه، مستلزم افزایش و یا بهبود ادراکات، گرایش‌ها و رفتار کار آفرینانه در کلیه سطوح فردی، تیمی، سازمانی، صنعت و غیره به‌ویژه در سطح ملی است. طی سال‌های اخیر، بسیاری از کشورها، توسعه کار آفرینی و فعالیت‌های کار آفرینانه را در دستور کار خود قرار داده‌اند. اما پاسخ به این سؤال که چرا در برخی کشورها، ادراکات، گرایش‌ها و رفتارهای کار آفرینانه بیش از سایرین است، ریشه در عوامل مهم اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه از جمله ارزش‌ها و فرهنگ ملی، سیاست و برنامه‌های دولت، نظام تعلیم و تربیت، نهادهای حقوقی و قانونی، نظام نوآوری، بازارهای مالی و انعطاف‌پذیری بازار کار دارد (Enayati et al, 2015).

آسیب‌های زیست محیطی

محیط زیست عبارت ترکیبی از دانش‌های متفاوت در علم است که شامل مجموعه‌ای از عوامل زیستی و محیطی در قالب محیط زیست و غیرزیستی (فیزیکی، شیمیایی) است که بر زندگی یک فرد یا گونه تأثیر می‌گذارد و از آن تأثیر

می‌پذیرد. امروزه این تعریف غالباً به انسان و فعالیت‌های او مرتبط می‌شود و می‌توان محیط زیست را مجموعه‌ای از عوامل طبیعی کره زمین، هم‌چون هوا، آب، اتمسفر، صخره، گیاهان و غیره، که انسان را احاطه می‌کنند، خلاصه کرد (Yarmohammadi & Mahmudi Kordi, 2020). یکی از مفاهیمی که در بحث حفاظت محیط زیست بسیار کاربرد دارد مفهوم آسیب پذیری زیست محیطی است. مفهوم آسیب پذیری اغلب در علوم اجتماعی کاربرد دارد و هیچ توافقی در تعریف آسیب پذیری در علوم محیط زیست وجود ندارد. به هر حال مفهوم آسیب پذیری زیست محیطی به طور معمول شامل جنبه‌های بیوفیزیکی و اجتماعی و اقتصادی است. جنبه‌های بیوفیزیکی شامل عوامل زمین شناسی جغرافیایی و آب و هوایی است و جنبه‌های اقتصادی اجتماعی شامل عوامل مقاومت ذاتی سیستم به آسیب و ظرفیت سازشی است (Denner et al, 2015). بنابراین در عمل برای تعریف آسیب پذیری زیست محیطی نیاز است تا ابزار اندازه گیری آسیب پذیری تعریف شود تا بتواند شکاف بین مفاهیم نظری و عملیاتی را در زمینه آسیب پذیری پر کند بنابراین برای دستیابی به این مهم نیاز است تا مفهوم آسیب پذیری زیست محیطی به صورت یک فرآیند دیده شود و در این فرآیند ابزار و اقدامات تعریف شوند تا به کمک آن بتوان گذشته، حال و آینده مناطق و افراد در معرض خطر یا آسیب پذیر را ارزیابی کرد. علاوه بر این نسل جدیدی از داده‌ها برای آسیب پذیری جهانی، محلی و ارزیابی ریسک به وجود آمده که باعث تقویت همکاری و تبادل بین روشهای جهانی و محلی شده است (Haghnadari et al, 2017). هرگونه عملیاتی که موجب تخریب محیط زیست می‌شود، که گسترش عوامل شیطانی از جمله تخریب زیستگاه‌ها، شکار بی‌رویه، انواع آلودگی‌ها و معرفی گونه‌های غیربومی به زیستگاه‌ها و اکوسیستم‌ها، نابودی محیط زیست و تنوع زیستی سراسر کره مسکون را در پی داشته است (Khalatbari et al, 2021).

پیشینه پژوهش

(Zare et al, 2023) به بررسی شناسایی عوامل مؤثر بر تضعیف کارآفرینی در دانش‌آموختگان دانشگاهی دانشگاه‌های پیام نور استان تهران پرداختند. خروجی پژوهش به ترتیب تاکید بر تقویت چهار متغیر به ترتیب شامل توانمندی‌های فردی و شخصی و صلاحیت‌های دانش‌آموختگان، تقویت ارکان آموزشی مرتبط با توسعه کارآفرینی در دانشگاه، تقویت شرایط حمایتی دولت (تسهیلگری، حمایتی و تشویقی) و در نهایت مداخله گری در محیط‌های شش گانه مؤثر بر کارآفرینی دانشگاهی دارد.

(Sarafzari et al, 2022) به بررسی تأثیر نوآوری سبز بر کارآفرینی سازمانی سبز پرداختند. نتایج حاصل از این تحلیل نشان داد که نوآوری سبز بر کارآفرینی سازمانی سبز در سازمان صنعت، معدن و تجارت استان فارس تأثیر معناداری نوآوری مدیریتی سبز بر کارآفرینی سازمانی سبز در سازمان صنعت، معدن و تجارت استان فارس تأثیر معناداری دارد. نوآوری محصول سبز بر کارآفرینی سازمانی سبز در سازمان صنعت، معدن و تجارت استان فارس تأثیر معناداری دارد. نوآوری فرآیند سبز بر کارآفرینی سازمانی سبز در سازمان صنعت، معدن و تجارت استان فارس تأثیر معناداری دارد.

(Fatemi, 2022) به بررسی ارائه یک مدل ریاضی زنجیره تأمین سبز جهت کاهش آسیب‌های زیست محیطی (مطالعه موردی: شرکت شیر آلات آبراه تزئین) پرداخت. یافته‌ها نشان داد که مدل ارائه شده باعث کاهش هزینه‌های زیست محیطی و بهبود عملکرد شرکت خواهد شد.

(Mahmudi Khamiri Pur et al, 2022)، به بررسی شناسایی عوامل مؤثر بر بهسازی اعضای هیأت علمی با رویکرد کارآفرینی (مطالعه موردی: دانشگاه پیام نور استان هرمزگان)، پرداختند. بر اساس مصاحبه‌های انجام شده با افراد خبره در زمینه بهسازی منابع انسانی، ۷۱ مضمون پایه به همراه ۲۵ مضمون سازمان دهنده شناسایی شد که بر اساس استخراج محقق در ۵ بُعد فراگیر شامل ابعاد بهسازی فردی، بهسازی سازمانی، بهسازی آموزشی، بهسازی پژوهشی و بهسازی حرفه‌ای دسته بندی شدند.

(Daneshniya et al, 2021)، به بررسی موانع نهادی توسعه کارآفرینی و نقش دولت در تعدیل آن‌ها پرداختند. به این نتایج دست یافتند که مجموعاً ۲۷ مفهوم اصلی می‌تواند به عنوان موانع توسعه کارآفرینی در ایران بیان شود؛ به‌طوری‌که ۱۰ مفهوم محیط سیاسی، فرهنگی، حقوقی، آموزشی، فناوری، ساختار دولت، اقتصاد کلان، محیط مالی، محیط جغرافیایی و ساختار تولید شرایط علی هستند و با دو مقوله عوامل نهادی و اقتصادی دسته بندی شدند. ۷ مفهوم کارآمدی، فرصت‌طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، نیاز به موفقیت، تمایل به استقلال و قدرت طلبی کارآفرینان با مقوله ویژگی‌های کارآفرینان، شرایط زمینه‌ای عدم توسعه کارآفرینی تشخیص داده شدند. علاوه بر این، ۷ مفهوم ایجاد بستر قانونی، ترسیم خط‌مشی‌های ویژه، توسعه زیرساخت‌ها، فرهنگ‌سازی، ارائه خدمات ویژه، ارتباط با صنعت و کمک‌های مالی، با مقوله نقش دولت و به عنوان شرایط مداخله‌گر عدم توسعه کارآفرینی و در نهایت، ۳ مفهوم کاهش رشد اقتصادی، افزایش فقر و نابرابری درآمدی و کاهش نرخ اشتغال، پیامدهای عدم توسعه کارآفرینی در ایران شناخته شدند. پژوهش حاضر از نظر تعداد عوامل شناسایی کرده، توانمندی خوبی دارد.

(Keikha & Purkarimi, 2021) پژوهشی با عنوان باز آفرینی الگوی اکوسیستم کارآفرینی دانشگاه نسل سوم (مورد کاوی: دانشگاه تهران) پرداختند. یافته‌ها نشان داد که شرایط علی عبارت بودند از: آموزش کارآفرینانه، پژوهش کاربردی، نظام یادگیری کارآفرینانه، چشم انداز کارآفرینانه، مدیریت کارآفرینانه، قوانین و مقررات، ارتباطات، حمایت و پشتیبانی، راه اندازی کسب و کار، زیر ساخت نرم، زیر ساخت سخت، منابع مالی؛ راهبردها دربرگیرنده: برنامه‌های آموزشی و درسی، توسعه ارتباطات دانشگاه با صنعت، توسعه فرهنگ کارآفرین، بازنگری در قوانین و مقررات، اصلاح نظام آموزشی، ایجاد سازوکارهای حمایت و پشتیبانی، افزایش منابع مالی، تأمین زیرساخت مناسب در مقوله شرایط مداخله‌گر در دو سطح خرد: عوامل آموزشی، عوامل اقتصادی و عوامل فرهنگی و در سطح کلان: عوامل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی را نشان داد.

(Yarmohammadi & Mahmudi Kordi, 2020) پژوهشی تحت عنوان تحلیل عناصر تعهد به پیشگیری از آسیب‌های زیست‌محیطی فرامرزی انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که اولاً تعهد به پیشگیری، تعهدی دو جزئی است که از دو عنصر ماهوی (تلاش مقتضی) و شکلی (همکاری) تشکیل شده است و هر یک از این عناصر نیز اجزایی دارند که وجودشان برای احراز مسئولیت دولت منشأ ضروری است، ثانیاً با توجه به گستره آثار منفی آسیب‌های فرامرزی، عناصر ماهوی و شکلی مکمل هم بوده و احراز هر دو عنصر برای ایفای تعهد به پیشگیری ضروری است.

(Sanaeepour & Jafari Moghaddam, 2020) پژوهشی تحت عنوان تحلیل محتوای سیاست‌های توسعه کارآفرینی در برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که اگرچه بازگویی واژگان کارآفرین، کارآفرینی و کسب و کار، در محتوای برنامه‌های اول تا ششم توسعه با رشد همراه بوده؛ لیکن سیاست‌های تدوین شده از نظر مولفه‌های

مدل توسعه کارآفرینی تناسب چندانی با یکدیگر نداشته و بیشترین توجه، به رفتارها و نتایج کارآفرینانه و سپس به نگرش‌های کارآفرینانه معطوف بوده است. این در حالی است که بر اساس نظریات توسعه کارآفرینی، ابتدا بایستی نگرش‌های کارآفرینانه شکل گرفته و تقویت شوند و با تکیه بر آن است که رفتارها و نتایج کارآفرینانه توسعه می‌یابند. در نهایت بر پایه فرآیند و یافته‌های این پژوهش، پیشنهادهایی برای سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی ارائه شد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کارکنان و کارشناسان در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی به تعداد ۹۵۱ نفر می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۷۴ نفر در نظر گرفته شد و از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته برگرفته از روش کیفی می‌باشد. روش گردآوری داده‌ها، ترکیبی از روش میدانی و کتابخانه‌ای می‌باشد. داده‌های مربوط به مبانی نظری این تحقیق از طریق مطالعه منابع اسنادی و کتابخانه‌ای شامل مقالات، کتب مرتبط فارسی و انگلیسی استفاده شد. پس از بررسی مبانی نظری و مرور ادبیات و مصاحبه با متخصصان اقدام به طراحی پرسشنامه کرده و داده‌های لازم با استفاده از این ابزار گردآوری شد. در پژوهش حاضر، جهت بررسی روایی، از روایی محتوایی و روایی ظاهری استفاده گردید. جهت ارزیابی اعتبار سازه‌ای طیف‌ها، ضمن استناد به مبانی نظری تحقیق از تحلیل عاملی نیز استفاده شد و برای آزمون از آمار استنباطی در نرم‌افزار SPSS استفاده شد. سپس جهت برازش مدل مفهومی تحقیق از نرم افزار AMOS استفاده گردید.

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر توسعه‌ی کارآفرینی از پرسشنامه ساخته محقق و برگرفته از روش کیفی استفاده گردیده است که شامل ۴ بعد ۱۱. نوآوری، ۲. ریسک پذیری، ۳. پیشگامی، ۴. رقابت تهاجمی می‌باشد و براساس طیف ۵ عاملی لیکرت است (۵ بسیار موافقم، ۴ موافقم، ۳ نظری ندارم، ۲ مخالفم، ۱ بسیار مخالفم) مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

جهت گردآوری داده‌های مربوط به متغیر توسعه‌ی کارآفرینی از پرسشنامه ساخته محقق و برگرفته از روش کیفی استفاده گردیده است که شامل ۳ بعد ۱. انسان مداری، ۲. محیط مداری، ۳. بی‌اعتنایی عمومی می‌باشد و براساس طیف ۵ عاملی لیکرت است (۵ بسیار موافقم، ۴ موافقم، ۳ نظری ندارم، ۲ مخالفم، ۱ بسیار مخالفم) مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

یافته‌های پژوهش

ابتدا به منظور ارائه مدل مناسب برای ابعاد شناسایی شده از مدل تحلیل عاملی تأییدی استفاده گردید. در شناسایی مولفه‌ها، ابتدا باید از این مسأله اطمینان یافت که می‌توان داده‌های موجود را برای تحلیل به کار برد یا به عبارتی، آیا تعداد داده‌های مورد نظر (اندازه نمونه و رابطه بین متغیرها) برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ در جدول (۱)، نتایج حاصل از شاخص کما ام او و آزمون بارتلت روی شاخص‌های موجود و شناسایی شده برای متغیرهای مدل پژوهش را می‌توان مشاهده کرد.

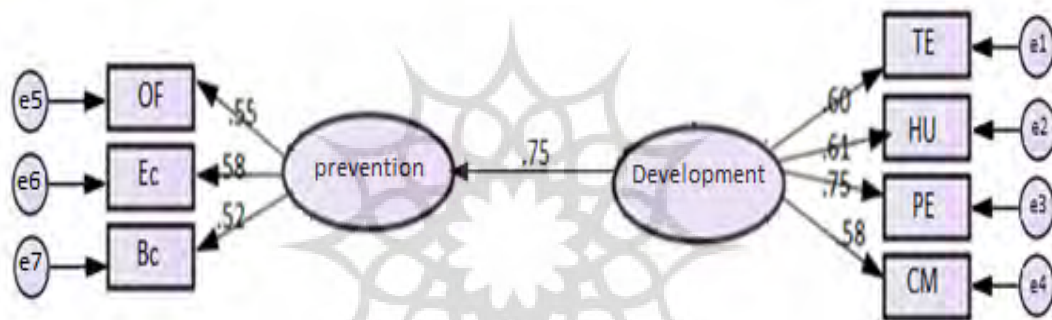
جدول ۱. نتایج آزمون (کام او) و بارتلت

نتایج	آزمون
۰.۸۹۲	ضرب کفایت نمونه گیری (KMO)
۶۳۶۷۸۹.۰۵۸	کای اسکوتر
۴۵۸۰	درجه آزادی
۰.۰۰۱	سطح معناداری

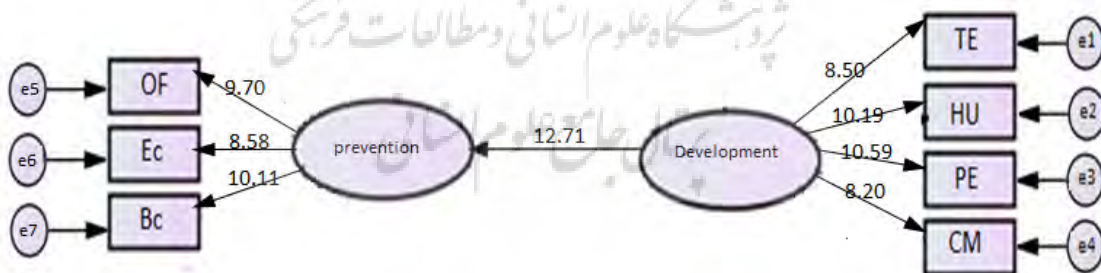
ارائه مدل توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی
 پالایش فراورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از
 آسیب‌های زیست محیطی

آزمون کرویت بارتلت

بر اساس نتایج به دست آمده، شاخص (KMO) بزرگ‌تر از $0/6$ بوده و مقادیر تقریباً نزدیک به یک را نشان می‌دهد که حاکی از کفایت حجم نمونه بر اساس شاخص‌های شناسایی شده برای تحلیل عاملی بود. سطح معنی‌داری $0/001$ برای آزمون بارتلت نیز نشان‌دهنده مناسب بودن متغیر پژوهش برای تحلیل عاملی بود. در نمودار (۱)، برآورد بار عاملی و نمودار (۲) ضرایب t هر یک از متغیرها نشان شده است.

نمودار ۱. مدل ساختاری پژوهش در حالت تخمین بارهای عاملی

نمودار ۲. مدل ساختاری پژوهش در حالت ضرایب t

در جدول (۲) وضعیت هر یک از ابعاد ابعاد مدل توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی از طریق برآورد ضرایب استاندارد مسیرها (مقدار t) به همراه بار عاملی هر یک از متغیرها نشان داده شده است و همانطور که مشخص است، تمام بارهای عاملی از وضعیت مطلوبی برخوردار بوده و قابلیت

اندازه‌گیری ابعاد را دارند. نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد که بر اساس نتایج مدل ساختاری ارتباط مولفه‌ها و ابعاد توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی دارای ضرایب مسیر معنادار است. که دارای مقدارهای t (طبق قاعده خطای یک درصد در رد فرض صفر برای مقادیر بالای ۱/۹۶ در هر پارامتر مدل)، بالای ۱/۹۶ محاسبه شده است. با توجه به معنی‌داری و مثبت بودن این ضرایب می‌توان بیان نمود که بین مولفه‌ها و ابعاد توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی اثر مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۲. ضرایب مسیر مورد مطالعه و معنی‌داری پارامترهای برآورد شده

مسیر	ضریب مسیر (تخمین استاندارد)	t-value	معناداری	وضعیت
---< عوامل سازمانی	۰.۵۵	۹.۷۰	۰.۰۰۰**	پذیرش
---< شایستگی کارآفرینی	۰.۵۸	۸.۵۸	۰.۰۰۲**	پذیرش
---< شایستگی کسب و کار	۰.۵۲	۱۰.۱۱	۰.۰۰۳**	پذیرش
---< فنی	۰.۶۰	۸.۵۰	۰.۰۰۰**	پذیرش
---< انسانی	۰.۶۱	۱۰.۱۹	۰.۰۰۱**	پذیرش
---< ادراکی	۰.۷۵	۱۰.۵۹	۰.۰۰۰**	پذیرش
---< ارتباطی	۰.۵۸	۸.۲۰	۰.۰۰۱**	پذیرش
---< شایستگی مدیران	۰.۷۵	۱۲.۷۱	۰.۰۰۰**	پذیرش

معیار GFI که نشان دهنده اندازه‌ای از مقدار نسبی واریانس‌ها و کواریانس‌ها می‌باشد که توسط مدل تبیین می‌شود برای این مدل‌ها بالای ۰/۹ است. مقدار ریشه دوم میانگین مجذور پس‌ماندها یعنی تفاوت بین عناصر ماتریس مشاهده شده در گروه نمونه و عناصر ماتریس‌های برآورد یا پیش‌بینی شده در این پژوهش نشان از تبیین مناسب کواریانس‌ها دارد. مقادیر شاخص‌های نرم‌شده برازندگی (NFI)، شاخص نرم‌نشده برازندگی (NNFI)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI) و شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، نیز حاکی از برازش بسیار مناسب مدل طراحی شده در مقایسه با سایر مدل‌های ممکنه است. شاخص بسیار توانمند ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA نیز برای مدل مسیر زیر ۰/۰۸ است که مقداری قابل قبول است. شاخص‌های نیکویی برازش مدل تأیید عاملی بر اساس مدل اصلی در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش مدل تائید عاملی بر اساس مدل اصلی

شاخص	مقدار کسب شده	مقدار قابل قبول	وضعیت
GFI (نیکویی برازش)	۰/۹۴	GFI > 90%	قبول
AGFI (نیکویی برازش تعدیل شده)	۰/۹۳	AGFI > 90%	قبول
CFI (برازندگی تعدیل یافته)	۰/۹۲	0.90 < CFI < 1	قبول
CMIN/df	۱/۸۹	مقدار کمتر از ۳	قبول
RMSEA (ریشه میانگین خطای برآورد)	۰/۰۰۶	RMSEA < 0.1	قبول

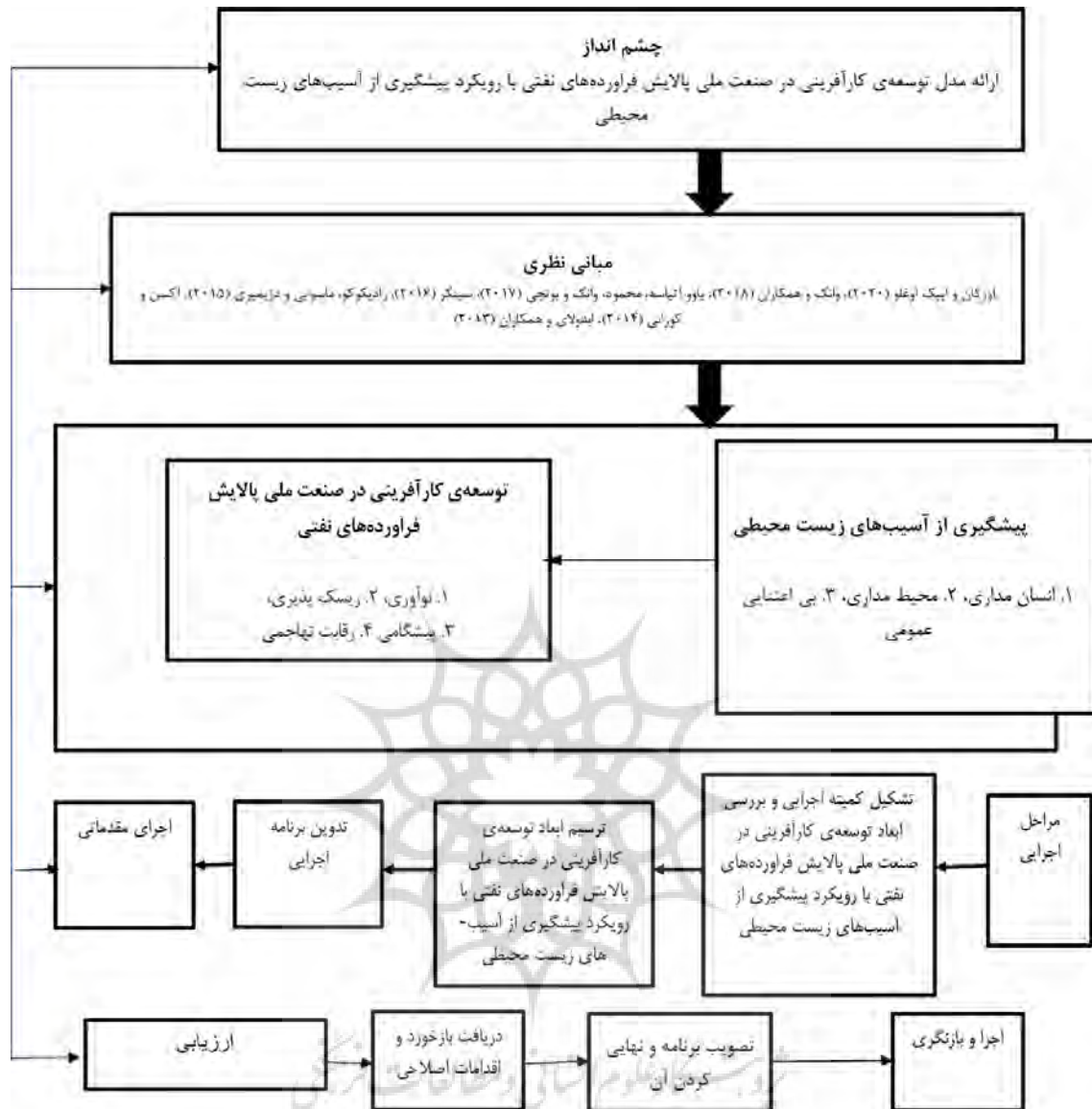
بر اساس نتایج مدل برازش یافته در نمونه مورد مطالعه معادله ساختاری استخراج شده به شرح زیر خواهد بود.

$$\text{Development} = 69 * \text{prevention}, R^2 = .075*$$

بر این اساس مشخص می‌شود که ۷۵ درصد توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی به ابعاد و مؤلفه‌های پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی که دارای ۳ بعد بشرح: ۱. انسان‌مداری، ۲. محیط‌مداری، ۳. بی‌اعتنایی عمومی می‌باشد، وابسته است. که این ابعاد می‌توانند توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی که دارای ۴ بعد بشرح: ۱. نوآوری، ۲. ریسک‌پذیری، ۳. پیشگامی، ۴. رقابت‌تهاجمی می‌باشد. را تبیین و پیش‌بینی کنند. یا به عبارتی عناصر و ابعاد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی ۷۵ درصد در توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فراورده‌های نفتی مؤثر هستند.

مدل نهایی پژوهش بر اساس چشم‌انداز، فلسفه و اهداف، مروری بر مبانی نظری، چارچوب ادراکی و مراحل اجرایی پژوهش به شکل (۳) قابل مشاهده می‌باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

نمودار ۳. مدل نمایی پژوهش

بحث و نتیجه گیری

حفاظت از محیط زیست از مؤلفه‌های مهم عدالت، توسعه پایدار و شکوفایی جوامع در جهان کنونی به‌شمار می‌آید. موضوعی که کشور ما نیز نیازمند توجه ویژه به آن است. در واقع بهره‌مندی از محیط زیست سالم در کنار آزادی و برابری از حقوق اولیه بشر به‌شمار می‌آید. این حق و دسترسی به آن برای همه آحاد جامعه، در تعریف عدالت نیز نهفته است زیرا تخریب و آلودگی محیط زیست آسیب‌های جبران‌ناپذیر به مردم، به ویژه به طبقه فقیر جامعه وارد می‌سازد، از این رو در نگاهی جامع به بحث عدالت نمی‌توان بحث محیط زیست را نادیده گرفت. در فرآیند سیر تکامل مدیریت محیط زیست به‌عنوان یک نظام گسترده و پویا برای مواجهه با آلودگی و تخریب محیط زیست، رویکردهای پیشگیرانه‌ای مورد نظر قرار گرفته است. در کشور ما ارزیابی اثرات زیست محیطی در عین حال که موضوع و مفهوم

جدیدی است، ولی به لحاظ سابقه تاریخی می‌توان نشانه‌ها و احکامی را با عناوین دیگر و به شکل ساده‌تر در قوانین و مقررات زیست محیطی قبلی ایران جستجو نمود. در قوانین، مقررات و ضوابط سابق کشور، اصطلاح متداول و شناخته‌شده‌ای تحت عنوان ارزیابی زیست محیطی یا ارزیابی اثرات زیست محیطی وجود نداشت و حتی انجام مراحل ارزیابی نیز در شکل و مفهوم حاضر در مقررات قانونی گذشته پیش‌بینی نشده بود. پهنه‌بندی حساسیت زیست محیطی سواحل کشور رویکردی مدیریتی است که از چند سال قبل با هدف تصمیم‌سازی در ارتباط با توسعه واحدهای کاربری اقتصادی و اجتماعی در دستور کار دفتر محیط زیست دریایی سازمان حفاظت محیط زیست قرار گرفته است.

بر اساس نتایج مدل ساختاری ارتباط مولفه‌ها و ابعاد توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی دارای ضرایب مسیر معنادار است. که دارای مقادیرهای t (طبق قاعده خطای یک درصد در رد فرض صفر برای مقادیر بالای $1/96$ در هر پارامتر مدل)، بالای $1/96$ محاسبه شده است. با توجه به معنی‌داری و مثبت بودن این ضرایب می‌توان بیان نمود که بین مولفه‌ها و ابعاد توسعه‌ی کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی اثر مثبت و معنی‌داری وجود دارد، بنابراین نتیجه می‌شود که از مقدار مطلوبی برخوردار است. در نتیجه برازش کلی مدل تأیید می‌گردد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش (Zare et al, 2023) (Sarafzari et al, 2022) (Fatemi, 2022) (Mahmudi Khamiri Pur et al, 2022)، (Daneshniya et al, 2021)، (Keikha & Purkarimi, 2021) (Yarmohammadi & Mahmudi Kordi, 2020) (Sanaeepour & Jafari Moghaddam, 2020) (Ranjbar & Heydari, 2017) مطابقت دارد. (Daneshniya et al, 2021)، نشان دادند که مجموعاً ۲۷ مفهوم اصلی می‌تواند به عنوان موانع توسعه کارآفرینی در ایران بیان شود؛ به‌طوریکه ۱۰ مفهوم محیط سیاسی، فرهنگی، حقوقی، آموزشی، فناوری، ساختار دولت، اقتصاد کلان، محیط مالی، محیط جغرافیایی و ساختار تولید شرایط علی هستند و با دو مقوله عوامل نهادی و اقتصادی دسته‌بندی شدند. ۷ مفهوم کارآمدی، فرصت‌طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، نیاز به موفقیت، تمایل به استقلال و قدرت‌طلبی کارآفرینان با مقوله ویژگی‌های کارآفرینان، شرایط زمینه‌ای عدم توسعه کارآفرینی تشخیص داده شدند. علاوه بر این، ۷ مفهوم ایجاد بستر قانونی، ترسیم خط‌مشی‌های ویژه، توسعه زیرساخت‌ها، فرهنگ‌سازی، ارائه خدمات ویژه، ارتباط با صنعت و کمک‌های مالی، با مقوله نقش دولت و به عنوان شرایط مداخله‌گر عدم توسعه کارآفرینی و در نهایت، ۳ مفهوم کاهش رشد اقتصادی، افزایش فقر و نابرابری درآمدی و کاهش نرخ اشتغال، پیامدهای عدم توسعه کارآفرینی در ایران شناخته شدند. پژوهش حاضر از نظر تعداد عوامل شناسایی کرده، توانمندی خوبی دارد. (Haghnadari et al, 2017) نشان دادند که عوامل مورد ارزیابی در مقیاس ملی با توجه به ۵۰ شاخص تدوین شده توسط کمیسیون کاربردی علوم زمین حوزه اقیانوس آرام جنوبی در گزارش سال ۲۰۰۴ به کارگرفته شده‌اند. ارزیابی در مقیاس منطقه‌ای با استقبال بیش‌تری روبه‌رو بوده است و عوامل منابع زمین (کاربری اراضی و تیپ خاک)، اقلیم (دما و بارش)، توپوگرافی (شیب و ارتفاع)، فرسایش و تراکم جمعیت بیش‌تر استفاده شده است. در مقیاس محلی نیز اغلب اکوسیستم، واحد ارزیابی بوده و معیارهای محدودتری نسبت به مقیاس منطقه‌ای بررسی شده‌اند.

با توجه به پژوهش حاضر پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

- (۱) برگزاری آموزش‌های ضمن خدمت در قالب کارگاه‌های مختلف به منظور آموزش پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی به مدیران.
- (۲) به مدیران، معاونین در مورد توسعه کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی آگاهی کامل داده شود و بیشتر آن‌ها مورد توجه قرار گیرند.
- (۳) توجه به توانایی‌های مدیریتی مدیران با ارائه کارگاه‌های پژوهشی ارزشیابی مداوم.
- (۴) با استفاده از روحیه کار گروهی، می‌توان رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی را در مدیران و نیز ویژگی وظیفه‌شناسی آنها را در راستای رفتار شهروندی سازمانی افزایش داد.
- (۵) کوشش در ارتقای ابعاد توسعه کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی و کارگاهی به صورت اینترنتی و آنلاین
- (۶) با توجه به اینکه مدل ارائه شده از نظر صاحب‌نظران دارای اعتبار بالایی می‌باشد با اجرای این مدل در سازمان‌ها می‌توان ابعاد توسعه کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی را بهبود بخشید.
- (۷) با استفاده از عناصر و مولفه‌ها و زیر مولفه‌های ابعاد توسعه کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی و نیز با توجه به ارتباط سیستمی سازمان‌ها با بخش‌های مختلف درون خودنیز با سازمان‌های دیگر می‌توان رفتار شهروندی سازمانی را در سطح وسیعی گسترش داد.
- (۸) با پیاده سازی مدل ارائه شده هماهنگی و انسجام میان عملکردها فعالیت‌ها و اهداف سازمان افزایش می‌یابد.
- (۹) با ایجاد ابعاد توسعه کارآفرینی در صنعت ملی پالایش فرآورده‌های نفتی با رویکرد پیشگیری از آسیب‌های زیست محیطی و نیز توجه به این دو مقوله در ترسیم اهداف و سیاست گذاری سازمانی می‌توان حس مشارکت پذیری و روحیه نوع دوستی و رفتار فراتر از تعهد و تعلق کارکنان را در سازمان‌ها ارتقاء بخشید.

Reference

- Cantino, V., & Devalle, A., & Cortese, D., & Ricciardi, F., & Longo, M. (2017)., "Place-based network organizations and embedded entrepreneurial learning: Emerging paths to sustainability", *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, Vol. 23, Issue 3. 504-523. DOI:[10.1108/IJEER-12-2015-0303](https://doi.org/10.1108/IJEER-12-2015-0303)
- Enayati, M., & Abedi, H., & Hemtifar, M., & Ariafard, A. (2015). Investigating the impact of entrepreneurial organizational culture on the economic development of small and medium industries. National conference of knowledge-based resistance economy. SID. <https://sid.ir/paper/856823/fa>. (in Persian)
- Daneshniya, M., & Hadiyan, E., & Marzban, H. (2021). Investigating the institutional barriers to entrepreneurship development and the role of government in moderating them; The Case of Iran. *Economic Strategy*, 10(36), 71-108. SID. <https://sid.ir/paper/413751/en>
- Davali. M., & Razavi, R., & Masoom Zadeh Jozdani. R. (2022). The impact of information technology and innovation on performance with the mediation of organizational entrepreneurship (case study: Capital Bank). *Industrial Technology Development Quarterly*. Number 48. pp. 63-76. SID. <https://sid.ir/paper/985123/fa>. (in Persian).
- Denner, K., & Phillips, M, R., & Jenkins, R, E., & Thomas, T. (2015). "A coastal vulnerability and environmental risk assessment of Loughor Estuary, South Wales". *Ocean & Coastal Management*, 116: 478-490. DOI:[10.1016/j.ocecoaman.2015.09.002](https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2015.09.002)

- Derakhshan, M., & Taklif, A. (2015). The Transfer and Development of Technology in Iranian Upstream Oil Sector: Considerations on the Concepts, Requirements, Challenges and Remedies. *Iranian Energy Economics*, 4(14), 33-88. doi: 10.22054/jiee.2015.1063 (in Persian)
- Gholipour, M., & Cheraghali, M., & Sanaeepour, H. (2021). Designing an Ecotourism Entrepreneurship Development Model with a Social Welfare Approach in Tourism Target Villages. *Geography (Regional Planning)*, 10(41), 331-345. DOI: [20.1001.1.22286462.1399.11.1.20.4](https://doi.org/10.1001.1.22286462.1399.11.1.20.4). (in Persian)
- HaghNadari, F., & Afzali, A., & Mirzaei, R. (2016). a review of the basics of vulnerability with an emphasis on the components of environmental vulnerability, the 4th International Conference on Environmental Planning and Management, Tehran, <https://civilica.com/doc/589858>. (in Persian)
- Hermawan, I., & Suharnomo, S., & Perdhana, M S. (2021)., "Inimitable Based Innovative Entrepreneurship As Mediation Concepts of Information Technology Roles On Organizational Performance", *Business: Theory And Practice*, Vol. 22, Issue 2, pp. 380-391. DOI:[10.3846/btp.2021.13036](https://doi.org/10.3846/btp.2021.13036)
- Hirsch, R. (2021). Uncertainty, Profit, and the Limits of Markets. *Political Research Quarterly*, DOI:10659129211035829
- Karimpour Malekshah, A., Taghvaaee Yazdi, M., & Hashemnezhad Abarsi, F. (2022). Identifying the components and measuring the relationship between the dimensions of entrepreneurial knowledge in large-scale cooperatives. *Journal of Social Sciences Ferdowsi University of Mashhad*, 18(2), 371-339. doi: 10.22067/social.2022.74605.1126. (In Persian)
- Keykha, A., & POURKARIMI, J. (2021). Recreating the Entrepreneurship Ecosystem Model of Third Generation University (Case Study: University of Tehran). *JOURNAL OF TEACHING IN MARINE SCIENCE*, 8(24), 125-144. SID. <https://sid.ir/paper/964879/en>. (In Persian)
- khalatbari, Y., & Hermidas Bavand, D., & Zare, A., & Poorhashemi, S. A. (2021). Analyzing of Pollution and Damages in International Environmental Law. *Journal of Environmental Science and Technology*, 23(5), 125-141. doi: 10.30495/jest.2021.9070. (In Persian)
- Khosravipour, B., & Nurmohammadi, A. (2022). Environmental entrepreneurship is a step towards environmental protection, international conference on entrepreneurship with the slogan of developing entrepreneurial talent: a path to transformation, <https://civilica.com/doc/1504567>. (In Persian)
- Mahmoudi Khmeripour, Y., & Gholighurchian, N., & Nur Rahmani, M. (2022). Identifying effective factors on the improvement of faculty members with an entrepreneurial approach (case study: Payam Noor University, Hormozgan Province). *Human resources training and development quarterly*. Volume 9, Number 32, pp. 1-20. DOI: [20.1001.1.24233277.1401.9.32.3.6](https://doi.org/20.1001.1.24233277.1401.9.32.3.6). (In Persian)
- Padash, H. (2016). Development mechanisms of nascent entrepreneurship in Iran within the framework of resistance economy discourse. *Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs*, 16 (Special Issue of Resistance Economy), 1-27. (In Persian)
- RANJBAR HEIDARI, V., & JAMSHIDI, E. (2017). STUDYING THE CONCEPT OF ENVIRONMENTAL SECURITY WITH AN OVERVIEW OF THE CHALLENGES OF ENVIRONMENTAL IN IRAN. *THE SOCIO CULTURAL STRATEGY JOURNAL*, 5(21), 199-231. SID. <https://sid.ir/paper/243680/en> (In Persian)
- Rastgar, A., & Maghsoodi, T. (2016). The Impact of Transformational Leadership on Organizational Innovation: Mediating Role of Knowledge Sharing. *Management Studies in Development and Evolution*, 25(80), 157-182. doi: 10.22054/jmsd.2016.4034. (In Persian)
- Sarafrazi, M., & Hashemi, M., & Keshavarz, F. (2022). Investigating the impact of green innovation on green organizational entrepreneurship. The international conference of entrepreneurship with the slogan of developing entrepreneurial talent is a way to transformation. <https://civilica.com/doc/1504533>. (In Persian).
- Sanaeepour, H., & Jafari-moghadam, S. (2020). Content Analysis of Entrepreneurship Development Policies in the Five-Year Development Plans. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*, 8(31), 536-588. doi: 10.30507/jmsp.2020.103103. (In Persian).
- Sharifzadeh, F., & Ghorbanizadeh, V., & Seyed Naghavi, M.A., & HOSSEINPOORI, M. (2016). EVALUATING THE COMPONENTS AFFECTING POLICY MAKING IN THE OIL AND GAS

- INDUSTRY FROM THE PERSPECTIVE OF ENTREPRENEURSHIP. JOURNAL OF PUBLIC ORGANIZATIONS MANAGEMENT, 4(3), 133-145. SID. <https://sid.ir/paper/261460/en>. (In Persian).
- Shahbazi, T., & Shobiri, S. M., & Zandi, B. (2015). Study the role of Communication media in environmental training from the viewpoint of teachers in schools of Sarpolzohab city. Journal of Environmental Science and Technology, 17(2), 95-104. SID. <https://sid.ir/paper/87506/fa>. (In Persian).
- Sharifzadeh, M., & Pahlavani, M., & Abdullahzadeh, G. (2017). Relationship of Psychological Capital Components and Entrepreneurial Traits of Agricultural Students (Case Study: Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources). Journal of Agricultural Education Administration Research, 9(40), 68-83. doi: 10.22092/jaeer.2017.107628.1283. (In Persian).
- Yarmohammadi, R., & Mahmoudi Kordi, Z. (2020). Analysis of the Elements of Obligation to Prevent Trans boundary Environmental Harm. Public Law Research, 21(66), 243-268. doi: 10.22054/qjpl.2019.40576.2102. (In Persian).
- Zali, M., & Razavi, M. (2016). A research on obstacles to entrepreneurship development in Iran, University of Tehran, Faculty of Entrepreneurship. Tehran, fifth edition. (In Persian).
- Zare davijani, A., & Khanzadi, K., & Navehebrahim, A., & Soleimani, N. (2023). Identifying factors affecting the weakening of entrepreneurship in graduates of Payam Noor universities in Tehran province. Management and Educational Perspective, 5(2), 168-194. doi: 10.22034/jmep.2023.396987.1191. (In Persian).

